

PSIHOLOGIA DEZVOLTĂRII

ABORDARE TEORETICĂ A PERSONALITĂȚII TINERILOR INFRACȚORI CARE AU SĂVÂRȘIT INFRAȚIUNI CONTRA PATRIMONIULUI

THEORETICAL STUDY OF YOUNG INFRACȚORI PERSONALITY THAT COMMITTED CRIMES AGAINST THE PATRIMONI

Stanislav CEBOTARI

*lector superior, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată,
drd. UPS „Ion Creangă”,*

Cuvinte cheie: infractor, tineri, personalitate, patrimoniu

Rezumat

Acest articol sumează din punct de vedere teoretic trăsăturile de personalitate ale tinerilor infractori care au săvârșit infracțiuni contra patrimoniului, în special, furt. Există o mulțime de caracteristici similare cu alte tipuri de infractori, dar, în același timp, există și elemente de definiție speciale ale acestora. Analiza literaturii elaborată de savanții în domeniu din diferite țări și diferite perioade de dezvoltare ale societății ne permite să conturăm cu mai multă exactitate profilul de personalitate al tinerilor infractori care au săvârșit infracțiuni contra patrimoniului.

Key words: offender, young, personality, patrimony.

Summary

This article describes through theoretical point of view the personality traits of young offenders who have committed crimes against patrimony. There are a lot of similar characteristics of them with other types of offenders but at the same time there are special defining elements of them. The analysis of the literature developed by the scholars in the field from different countries and different periods of development of the society allows us to more accurately portray the personality profile of the young offenders who committed crimes against the patrimony.

Întroducere. *Din perspectivă juridică, infracțiunea contra patrimoniului este considerată ca un delict complet realizat din momentul în care infractorul a sustras proprietatea furată și a primit o oportunitate reală de a dispune de ea la discreția sa (dacă de ex., cele furate au fost depistate la om, când acesta încerca să le sustragă, acest fapt va fi considerat tentativă de furt, pentru că*

nu a existat nici o posibilitate reală de a dispune de acest bun) [3, 6].

Infracțiunea contra patrimoniului mai poate fi definită ca o sustragere în taină a proprietății altuia, adică achiziția unui bun fără știrea proprietarului și a altor persoane. Așa gen de infracțiune ca furtul, ca parte din categoria infracțiunilor contra patrimoniului, are loc atunci, când infractorul preia bunurile în taină,

sau pe ascuns vrea să le sustragă. În acest context este necesar să fie determinate aspectele obiective și subiective. Sensul decisiv îl are elementul subiectiv: în cazul în care o persoană crede că sustrage bunurile în secret, dar de fapt, el este urmărit (este sub observație), acest fapt, de asemenea, va fi considerat ca infracțiune contra patrimoniului. Aici principală este atitudinea psihologică a celui vinovat față de fapta comisă și ea poate fi diferită în funcție de tipul de infracțiune săvârșită contra patrimoniului [11].

Putem menționa că toți infractorii care săvârșesc infracțiuni contra patrimoniului se caracterizează printr-un scop comun, de sustragere și de a-și însuși bunuri străine, dar diferă între ei prin diverse calități fizice și psihice, prin comportament, prin specificul tehnicilor de sustragere, cum ar fi: sustragerea prin aplicarea violenței fizice (tâlhărie) și aplicarea violenței psihice (șantaj), sustragerea prin șiretlic (escrocherie), sustragerea pe ascuns, cu „rușine” (furtul și pungășia), dar nu în ultimul rând prin atitudini și valori.

Problema cercetării: constă în studierea manifestării comportamentului criminal și a specificului personalității tinerilor infractori care încep cariera infracțională cu infracțiuni contra patrimoniului, în special, cu furtul, care mai târziu din această deprindere se transformă într-o „meserie de lungă durată”.

Obiectul cercetării: Infractori și condamnați cu recidivă infracțională care au săvârșit un furt.

Scopul cercetării: dobândirea cunoștințelor teoretice ce caracterizează personalitatea hoțului.

Studierea multiaspectuală a personalității infractorului constituie obiect

de studiu un timp îndelungat pentru cercetătorii din diferite domenii: juridică, criminologie, psihologie, psihiatrie etc. Există mai multe teorii care încearcă să explice comportamentul criminal individual, dintre care menționăm teoria lui S. Freud și a lui C. Lombroso etc. Totuși, așa cum nu există delict abstracte, tot așa nu există și infractori care să fie identici sub toate aspectele. De aceea este important să menționăm nu numai personalitatea infractorului, dar și socio-tipul de personalitate implicată în crima organizată, dar și personalitatea cu referire la infracțiune în general. Din punctul de vedere al diferențierilor individuale, infractorii cu referire la crima organizată și crima obișnuită (de stradă, din culpă) se deosebesc esențial. În opinia noastră, abordarea personalității infractorului doar de pe poziții individuale (aspect psihofiziologic, de vârstă, psihologie clinică) nu este binevenită. Menționăm importanța psihologiei sociale pentru explicarea comportamentului criminal individual.

Abordarea socio-psihologică evidențiază astfel de caracteristici ca: mentalitate, sfera motivațională, locus controlul, caracteristicile cognitive: autoapreciere, stima de sine etc. Sentimente și emoții sociale: empatia, singurătatea, agresiunea etc., orientările valorice, statutul [16]. Din punctul de vedere al abordării socio-psihologice a personalității infractorului sunt evidențiate modificarea mentalității, arhetipului, valorilor, motivațiilor, autoaprecierii și stimei de sine. Cauza comportamentului unui criminal este frecvent legată de natura sa psihologică și deformarea valorică și cognitivă a personalității infractorului. În acest caz, atuurile antisociale devin norme de conduită

pentru infractori. Așadar, comportamentul individual criminal reprezintă consecințele perceperii deformate a realității, aprecierii și înțelegerii eronate a acesteia, atitudinii deficitare a personalității față de sine și stimei de sine redus [23, pp. 547-563].

Evidențiem următoarele abordări de studiere a personalității infractorului: biologică, socială și psihologică. Din punctul de vedere al abordării biologice infracțiunea reprezintă rezultatul influenței factorilor genetici asupra comportamentului personalității [19, p. 95].

Abordarea psihosocială descrie profilul personalității infractorului luând în calcul următoarele:

- caracteristicile social-demografice;
- caracteristicile penale;
- caracteristicile socio-psihologice (empathia, singurătatea, agresiunea, orientările valorice, statutul, locus controlul, concepția despre sine).

Psihanaliștii Shah și Roth (1974) diferențiază categoriile de infractori în conformitate cu motivația inconștientă și organizarea psihică deficitară. Influența ereditară asupra comportamentului infracțional nu presupune existența genelor care determină comportamentul infracțional înăscut.

Genotipul influențează fenotipul prin lanțul intermediarilor, mediatori, hormoni și neuroni care pot determina comportamentul infracțional [15].

Mecanismele fiziologice ce condiționează agresivitatea, căutarea stimulării, obținerea de abilități de evitare pasivă, capacitatea de a forma legături condiționate și feedback emoțional conduc la apariția comportamentului infracțional. Shah și Roth (1974) consideră că este puțin probabil că trăsăturile

de personalitate luate separat pot avea importanță în condiționarea comportamentului infracțional. [Ibidem].

Eleanor și Sheldon Glueck (1956) susțin că comportamentul criminal este propriu unor indivizi care prezintă configurații particulare ale însușirilor biologice, psihologice și sociale. În această configurație, factorii psihologici sunt cei care predomină. Tendințele criminale sunt o parte a dotării mentale a individului și formarea lor precedă în mod necesar angajarea în delincvență. În consecință, conduita tânărului este învățată din contactul cu bandele de delincvenți [12, p 46.].

Luând în considerare faptul că comportamentul infracțional are deseori ca scop satisfacerea imediată a unor necesități, în pofida riscului unor consecințe negative de lungă durată, infractorii sunt priviți ca persoane cu autocontrol redus. Impulsivitatea ocupă o poziție centrală în concepțiile clinice privind personalitatea psihopată, legate de delicvență.

În opinia lui Swlby (1984), predispunerea spre violență infracțională are legătură cu predispunerea spre mânie. Astfel, deținuții care au comis infracțiuni cu aplicarea violenței au avut indici mai înalți la scala mâniei și ostilității, decât ceilalți. Blackburn, Lee-Evans (1985) au ajuns la aceeași concluzie. Ei arată că infractorii psihopați manifestau mai multă mânie și agresiune în situații de frustrare și provocare [13].

În opinia lui N. A. Andreev (2001), structura personalității infractorului are la bază trei reprezentări: Eu-l subiectiv, Eu-l reflectat, Eu-l condamnatului [18].

Eu-l subiectiv al infractorului reprezintă un complex de reprezentări

ale individului despre esența reală a personalității, opusă altor Eu-ri. Scopul final al Eu-lui subiectiv reprezintă autonomia personalității și formarea orientărilor, concepțiilor de viață și a individualității lui. Iu. A. Dmitriev (2007) menționează importanța evidențierii mecanismelor care contribuie la autoidentificare specifică criminală a personalității condamnatului și la adoptarea unui comportament deviant extrem, după cum și forme de apărare a Eu-lui [19]. Cercetătorul scoate în evidență sistemul de reprezentări despre sine (metapercepția) al infractorului, alcătuit din aprecieri reale, cunoscute sau presupuse, în funcție de evaluările celor din jur, și reacția sa la acestea.

Eu-l condamnatului (de rol) oferă individului posibilitatea de a se orienta spre atingerea unor rezultate concrete și a realiza potențialul său prin formarea calităților și trăsăturilor așteptate de la societate. Dezvoltarea slabă a Eu-lui condamnatului creează dificultăți în procesul de adaptare.

Structura sistemului său de personalitate este afectată de dezintegrare manifestată prin izolare, agresiune și conflicte.

K. K. Platonov propune o caracteristică psihologică a personalității condamnatului analizând particularitățile personalității condamnatului în funcție de substructurile personalității: condiționate biologic (temperament, gen, vârstă); substructura proceselor psihice ale personalității (memoria, gândirea, limbajul etc); substructura experienței personalității; substructura orientării de personalitate; substructura integrativă (aptitudini); substructura integrativă a caracterului. [22]

Cele de mai sus ne permit să evidențiem următoarele:

- personalitatea condamnatului reprezintă o persoană concretă, cu luarea în considerare a calităților sale sociale, ce își ispășește pedeapsa;

- personalitatea condamnatului se caracterizează prin: individualitate; relații cu oamenii din jur; tipul de activitate; conștiința de sine; stabilitatea și dinamismul structurii psihice;

- personalitatea condamnatului reflectă condițiile în care trăiește și acționează;

- personalitatea condamnatului este influențată de condițiile locului privării de libertate.

În opinia lui A. V. Petrovsky, structura personalității condamnatului se evidențiază prin interacțiunea cu grupul, în sistemul de relații interpersonale [20].

A. G. Kovalev, cercetând personalitatea condamnatului în dependență de contaminarea personalității de componenta criminală, identifică trei tipuri:

- tip criminal general;
- tip penal parțial (contaminare parțială);
- tip precriminal [ibidem].

În același context, V. F. Pirojkov evidențiază în cadrul tipului criminal următoarele subtipuri: criminalul global, criminalul parțial, precriminal, noncriminal [21].

V. L. Vasiliev (1997), citat de Iu. A. Dmitriev, consideră că trăsăturile negative ale personalității condamnatului sunt în conexiune cu motivația dependenței și a consumului. Eșecurile și dificultățile vieții sunt explicate prin ostilitatea celorlalți. Condamnații dezvoltă trăsături accentuate de personalitate, precum: excitabilitate și dezechilibru emoțional, egoism, narcisism. Se for-

mează o subcultură a închisorii [19].

Din cele expuse putem constata că diferite crime sunt comise de diferite tipuri de personalități criminale [20, 21].

În continuare vom prezenta abordările psihologice privind personalitatea infractorului ce a comis infracțiuni contra patrimoniului.

S. L. Rubenștein, apud Iu. Dmitriev menționează că pentru a descrie trăsăturile de personalitate ale infractorului, în special ale hoțului recidivist, mai întâi este nevoie să descriem particularitățile personalității în toate etapele de dezvoltare ca infractor: delincvența juvenilă, particularitățile infractorului adult, particularitățile infractorului în detenție, particularitățile infractorului în detenție cu recidivă [19].

După F. Adler ș.a, personalitatea infractorului este un produs al procesului de socializare în care are loc însușirea și asimilarea de către individ a valorilor, normelor, dispozițiilor, modelelor de conduită caracteristice societății criminale, comunității sau grupului antisocial, unde, în cadrul procesului de socializare, de maturizare biologică și socială, omul își modelează personalitatea prin învățarea și interiorizarea complexului socio-cultural pe care îl promovează societatea. Socializarea adultului se construiește pe fondul cunoștințelor, deprinderilor și motivațiilor dobândite în cursul socializării primare, ulterior intervenind factori și agenți caracterizați prin structuri educaționale și mecanisme de influență din ce în ce mai puternice [1].

Cercetătorul R. M. Stănoiu, prin personalitatea infractorului, înțelege sinteza trăsăturilor bio-psiho-sociale cu un înalt grad de stabilitate și care sunt definitorii pentru acel individ, care, cu

vinovăție, a comis o faptă ce prezintă pericol social și este prevăzută de legea penală [17].

Gh. Mateuț relevă prin personalitatea infractorului ansamblul trăsăturilor individuale bio-psiho-sociale ale omului, care la un moment dat este marcat de stigmatul juridic al comiterii unei fapte prevăzute de legea penală [10].

Gh. Nistoreanu și C. Păun menționează că personalitatea infractorului sau persoana orientată antisocial se formează în aceleași sfere ale vieții sociale (familie, școală, microgrupuri, medii de producție) ca și personalitatea nondelinventă; ceea ce diferă este conținutul informațiilor receptate și valoarea acordată acestora [11].

Orientarea antisocială a personalității este un proces de durată în care subiectul asimilează cu preponderență informațiile perturbante care îi sosesc din mediul social. Eficiența modelatoare a informațiilor perturbante este în relație directă cu trăsăturile temperamentale și de caracter ale subiectului. Un individ cu trăsături negative de caracter va fi deosebit de sensibil la informațiile apte să-i stimuleze aceste trăsături care, în timp, devin dominante, determinând orientarea antisocială a personalității, fiind semnificative când subiectul este tânăr. Ele vor modifica structura de personalitate, fapt exteriorizat inițial în acte minore de conduită negativă, care, cu timpul, se generalizează, degenerând în acte de conduită antisocială infracțională [11].

În continuare vom reda trăsăturile psihologice ale persoanelor condamnate pentru săvârșirea furtului.

Gh. Florian menționează că persoana infractorului în detenție, sau condamnatului prezintă un univers uman

specific, limitată în drepturi, marcată de contradicții și frustrare, de încălcări grave ale normelor colectivității în trecut, de incapacitatea de a se reintegra în societate pentru viitor, el fiind incapabil să asimileze valorile comunității [8].

După N. A. Andreev, condamnatul se caracterizează ca o persoană care și-a pierdut statutul social, în special, statutul profesional, statutul economic (lipsa sau restricții la un loc de muncă bine plătit, care i-ar permite să adune economii), statutul familial, fiind izolat de familie, de rude) [18, p. 93].

Studiul recidiviștilor, apud J. Selosse și E. Johanson, citat de Butoi Io. arată deficiențe individuale și sociale, un cumul de deficiențe sanitare, biologice și intelectuale și o lungă istorie de excluderi și respingeri sociale ce îi fac „marginali” față de comunitatea în care trăiesc și alții [3].

După H. F. Ellenberger, la „deținutul recidivist” (alături de caracteristicile pe care le posedă un infractor și un deținut) mai apar și o seamă de fenomene specifice, psihosociale care se observă în medii închise, ambianță unde există o barieră greu de trecut între interior și exterior, barieră care funcționează în dublu sens. Spitalele (de contagioși, de psihotici etc.), lagărele de prizonieri, penitenciarele etc. fac parte din asemenea medii în cadrul cărora apar un șir de fenomene psihosociale [19, p. 93].

Considerând cele expuse mai sus, ne pare mai evident că delincventul recidivist, pe lângă toate celelalte caracteristici, mai are în antecedentele sale și „școala penitenciarului”. Această experiență umană negativă afectează psihicul individului provocând modificări în

comportamentul lui în raporturile sale cu mediul de trai și, mai ales, în raporturile sale cu autoritățile.

M. J. Chandler scoate în evidență acel fapt că un mare număr de recidive sunt asociate cu o gândire egocentrică persistentă la infractori. De asemenea, cercetătorul stabilește o relație de asociere între gândirea egocentrică obișnuită și o slabă capacitate de adaptare socială. În opinia sa, egocentricul acceptă greu dezaprobarea, pe când aprobarea îl stimulează pozitiv [4, pp. 93-147].

Personalitatea deținutului recidivist mai este caracterizată și printr-o imaturitate persistentă, actele antisociale sunt ca atare semne evidente ale imaturității, atât pe plan intelectual, cât și pe plan afectiv [3, p. 70]. Imaturitatea intelectuală înseamnă capacitatea redusă de a stabili un raport rațional dintre pierderi și câștiguri în proiectarea și efectuarea unui act infracțional [2, 7].

Cercetătorul S. Rusnac consideră că delincvenții hoți sunt acei indivizi care au debutat în copilărie și „procesul de socializare al lor” nu a fost dus până la final, sau a însușit contururi antisociale și din aceste considerente este nevoie ca ei să fie supuși unui proces de resocializare [14].

Io. T. Butoi menționează că hoțul recidivist se caracterizează ca fiind o persoană cu un spirit de observație bine dezvoltat, cu orientare promptă la situații de furt, ușor și prompt organizează planuri de acțiune bazate pe elemente concrete și prezente. Mijloacele lui de operare, deși unele ingenioase, se bucură totuși de puțină variabilitate. Sistemul de acțiune într-o situație sau alta, în general, se împrumută prin

imitație, sau în cazul elaborării proprii devine frecvent și de multe ori aplicat în situații inadecvate, ceea ce favorizează descoperirea lui. Ca și ceilalți infractori, nici hoțul nu are o gândire cu calități deosebite, deoarece ea este limitată la preocupările lui specifice [3, p. 66].

În ceea ce privește voința și personalitatea infractorului ce a comis infracțiuni contra patrimoniului, V. F. Pirojkov menționează că hoții lucrează după „șabloane” clar determinate, invariabile. Ei se caracterizează prin atitudine dezinvoltă față de viață, au voință slabă și valori etico-sociale slab pronunțate. Ei adoptă un stil de viață caracterizat prin comportament cu risc sporit și mizează pe elemente cu șanse puține de reușită. Reacția tipică este debarasarea de obiectul furat și fuga. Infractorul nu opune rezistență și nu se apără, cu excepția cazului când este agresat fizic. Coincidența unor factori externi cu nereușita acțiunii, îl face să fie superstițios, uneori chiar mistic [21, p. 62]. În special hoții de buzunare sunt considerați ca persoane care înșeală pe alții, profitând de încrederea lor și săvârșesc cea mai primitivă acțiune infracțională [Ibidem].

În opinia lui Ion Buș, studiind diferite categorii de infractori sub aspectul particularităților psihologice, autorul stabilește anumite *caracteristici comune* care se regăsesc la majoritatea celor care încălcă în mod frecvent legea: *instabilitate emotiv-acțională, inadaptare socială, sensibilitate ridicată, duplicitate comportamentală, imaturitate intelectuală, imaturitate afectivă, frustrare, complexe de inferioritate, egocentrism, agresivitate, indiferență afectivă etc.* [2].

Referindu-se la instabilitatea emotiv-acțională, autorul scoate în evidență o latură a personalității ce se evidențiază mai bine decât componenta cognitivă fiind condiționată de traumatizarea personalității. Instabilitatea emotiv-acțională conduce la lipsa capacității de autoevaluare și de evaluare adecvată, la lipsa de obiectivitate față de sine și față de alții. Inadaptarea socială, în opinia autorului, generează atitudini antisociale, conducând la reacții atipice, devianță și infracțiune. Sensibilitatea ridicată la anumiți excitanți stimulează reacții atipice comportamentale. Duplicitatea comportamentală formează infractorului deprinderi care îl izolează mult de societate, de aspectul normal al vieții. Imaturitatea intelectuală constă în incapacitatea infractorului de a prevedea pe termen lung consecințele acțiunii sale antisociale. Imaturitatea afectivă duce la rigiditate psihică cu orientare spre obținerea unor avantaje imediate în defavoarea celor de perspectivă. Frustrarea apare când infractorul este privat de unele drepturi, recompense, satisfacții. Infractorii puternic frustrați au tendința să-și piardă autocontrolul acționând haotic, inconstant, atipic, agresiv și violent cu urmări antisociale grave. Complexul de inferioritate incită adesea la comportamente compensatorii, iar în cazul infractorilor, la comportamente de tip inferior orientate antisocial. Egocentrismul reprezintă tendința individului de a raporta totul la el însuși și se manifestă prin invidie și susceptibilitate, comportament dominator și chiar despotice. Agresivitatea apare când individul este împiedicat să-și satisfacă dorințele. Indiferența afectivă este caracterizată prin incapacitatea de a înțelege durerile și nevoile celorlalți,

prin satisfacția resimțită față de durerile altora. Ea se formează de la vârste timpurii, fiind una dintre principalele carențe ale procesului socializării, un rol important deținându-l în acest plan funcționarea defectuoasă a structurii familiale, precum și stilul educațional adoptat în cadrul acestei microstructuri precum afirmă Io. Buș. [Ibidem].

Ca urmare a orientării axiologice, a sistemului de valori pe care îl posedă, infractorul este incapabil din punct de vedere psihic să desfășoare o muncă socială susținută. Această incapacitate este dublată de disprețul față de muncă, de atitudinea negativă față de cei ce desfășoară o activitate organizată, productivă. Această atitudine nu întotdeauna este generată de deficiențe ale voinței. Procesele volitive funcționează la ei în mod normal, conținutul lor se îndreaptă spre acțiuni conflictuale în raport cu societatea, spre acțiuni antisociale. Nivelul scăzut de trai, modelele sociale negative promovate prin mass-media, faptele imorale distrug sistemul de valori la tineri, care servește drept factor reglator al raporturilor dintre personalitate și comunitate [5].

Drept concluzie, evidențiem sub aspect teoretic diferențele infractorului ce a săvârșit infracțiuni contra patrimoniului de celelalte tipuri de infractori, aspectele de asemănare fiind deja prezentate. Ceea ce îi deosebește pe tinerii infractori ce comit infracțiuni contra patrimoniului este capacitatea de a planifica acțiunile infracționale, ce demonstrează capacitatea lor de analiză și gândire, dar care sunt orientate antisocial. Așadar, acest tip de infractori sunt creativi și au inteligență bine dezvoltată (ușor stabilesc și mențin contacte de comunicare), gândire operativă (acțiunea-

ză prompt, au pregătite formule pentru mai multe situații neprevăzute, totodată iubesc riscul, au spirit de observație, numai că aceste calități sunt orientate negativ, au dezvoltate abilități de programare neuropsihică (cunosc tehnici de înșelare, manifestă dublu comportament). Ei respectă subcultura infracțională, unde actul de furt este considerat ca o meserie, posedă un limbaj codificat aparte, divers față de ceilalți infractori, au o gândire specifică, nu sunt violenți cu excepția cazului în care sunt atacați. O mare importanță în determinarea caracteristicilor de personalitate a infractorilor ce au săvârșit infracțiuni contra patrimoniului, precum consideră N. G. Șuruhnov, este modalitatea de a săvârși crima. Precum afirmă autorul, acest tip de infractori se caracterizează mai mult prin impertinență, prudență [25, p.33].

Conform psihologilor ruși, A. Ușatikov și A. Kovalev, diferența dintre infractorii ce comit furt și ceilalți infractori este stabilită prin prezența unor valori diferite. În primul caz este vorba de bani și lucruri materiale, iar în celelalte cazuri este obsesia de putere, distracții și desfrânare [24].

În cele din urmă, putem afirma că personalitatea infractorului ce a săvârșit infracțiuni contra patrimoniului, în special a hoțului, are anumite caracteristici comune tuturor infractorilor, dar există și elemente definitorii ale acestora ce îi caracterizează și sub influența anumitor factori externi, cum ar fi vârsta tânără, ce le permite să dezvolte abilități de dexteritate infracțională din stradă, asimilarea unui set de norme antisociale, atașarea la subcultura asocială cu setul de valori și normele sale de conduită specifice.

Bibliografie

1. Adler F., Mueller G. O. W. Laufer W.S. *Criminology*. McGraw-Hill. Inc. 1995 464 p.
2. Buș Io. *Psihologie judiciară: Poligraf și Hipnoza*. Cluj-Napoca: Editura Tritonic. 2003. 170 p.
3. Butoi Io. T. *Psihologie judiciară – curs universitar*. Ediția a II-a. București: Editura Fundației România de Măine, 2004. 440 p.
4. Chandler M. J. *Social cognition*. In: Knowledge and development. V 1. Advance in research and theory. New York: Plenum Press. pp. 93-147
5. Chitoroga L. *Sistemul de valori deficitar – factor determinant al agresivității la adolescenți*. În: Diminuarea violenței în sistemul educațional: probleme și perspective de soluționare”, conf. șt. intern. Ch. (Tipogr. “Garomont-Studio”): S. n., 2012. 415 p.
6. Codul Penal. *Publicat în Monitorul Oficial* Nr. 72-74. din 14.04.2009, capitolul VI, pag. 53
7. Coslin P. *Anales internacionales de criminologia*: International Society of Criminology.; Centre national de la recherche scientifique (France). Paris: Volumes 15-17 p. 184
8. Florian Gh. *Dinamica Penitenciară*. Reforma structurilor interne. București: Oscar Print. 1999, 350 p.
9. Florian Gh. *Psihologie penitenciară*. București: Oscar Print. 2001, 320 p.
10. Mateuț Gh. *Tratat de procedură penală*. Vol. I, Ed. C. H. Beck, București, 2007. 816 p.
11. Nistoreanu Gh., Păun C. *Criminologie*. București: Europa Nova. 2000. 352 p.
12. Ogien A. *Sociologia devianței*. Iași: Polirom. 2002. 264 p.
13. Roesch R. *Psychology and Law: The State of the Discipline*. SpringerScience. 1999.
14. Rusnac S. *Psihologia dreptului*. Chișinău: ARC. 2000. 310 p. p 297.
15. Shah S. A., Roth L. H. *Biological and psychophysiological factors in criminality* Rand McNally and Co. United States of America. 1974. p. 73. In: <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=49444> (vizitat 13.05.2018)
16. Shaw C. R., McKay. H. D. *Juvenile Delinquency and Urban Areas*. A Study of Rates of Delinquents in Relation to Differential Characteristics of Local Communities in American Cities. Chicago, III: The University of Chicago Press, 1942. 451 p.
17. Stănoiu R. M., *Criminologie*. Vol. 1, București: Oscar Print, 1995, p. 121
18. Андреев Н. А. *Социология исполнения уголовных наказаний*. М., 2001. 144с.
19. Дмитриев Ю. А., Казак Б. Б. *Пенитенциарная психология*. Ростов На Дону. Феникс. 2007 681 с.
20. Ковалев А. Г. *Психологические основы исправления правонарушителя*. М.: Юридическая литература. 1968. 136 с.
21. Пирожков В. Ф. *Криминальная психология*. М.: Ось-89, 2007. 704 с
22. Платонов К. К. *Структура и развитие личности*.; Отв. ред.: Глоточкин А.Д. - М.: Наука, 1986. 256 с.
23. Сухов А. Н. *Социальная психология преступности*. Москва: Московский психолого социальный институт. 568 с. pp. 547-563
24. Ушатиков А., Ковалёв О. *Криминальная психология*. Москва-Воронеж: МОДЭК, 2007. 496 с.
25. Шурухнов Н. Г. *Расследование краж*. Юристь. Москва. 1999. 112 с.

Primit la redacție 27. 02. 2018